

ANONİM ORTAKLIK GENEL KURULU TOPLAMA KARARLARININ İZLENİMİ

BAKIR İZLENİMİ

(TTK m.378)

Özel Hukuk

Özel Hukuk

Özel Hukuk

Özel Hukuk

Özel Hukuk

Özel Hukuk

**ANONİM ORTAKLIK GENEL KURUL TOPLANTISINA İLİŞKİN
HAZİRUN CETVELİ
(TTK. m. 376)**

Ömer TEOMAN*

1. Yasal Düzenleme

"Cetvel" kenar başlığını taşıyan Türk Ticaret Kanunu (= Kısaca: TTK) m. 376 uyarınca "Umumi heyetin toplantı anında hazır bulunan pay sahibi veya temsilcilerinin, ad ve soyadlarıyla ikametgâhlarını ve pay miktarını gösteren ve reis tarafından imza edilen bir cetvel tanzim olunarak ilk reylerin toplanmasından önce hazır olanların görebilecekleri bir yere asılır."

Benzer bir hüküm Eski Ticaret Kanunu'muzun (= Kısaca: ETK) 374. maddesinde yer alıyordu: "Heyeti umumiyenin hini içtimasında hazır bulunan hissedarın veya mümessillerinin isimleriyle mahalli ikametlerini ve miktarı hisselerini mübeyyin ve reis tarafından mümza bir cetvel tanzim olunarak ilk cem'i aradan evvel hissederanın görebilecekleri bir mahalle talik olunur."

Sermaye Şirketlerinin Genel Kurul Toplantılarında Görevlendirilecek Ticaret Bakanlığı Komiserleri Hakkında Yönetmelik (= Kısaca: Tic. B. Kom. Yön.) de (RG. 2.3.1975 S. 15165) 8. maddesinin f bendinde Komiser'in "Toplantıda hazır bulunan pay sahibi veya temsilcilerinin ad ve soyadları ile ikametgâhlarını ve pay miktarlarını gösteren ve genel kurul başkanı tarafından imza edilen bir cetvelin tanzim edilip, oylamaya geçilmeden önce, hazır olanların görebileceği bir yere asılıp asılmadığını kontrol ede"ceğini öngörmüştür. Hemen belirteyim, bu son hükümde TTK. m. 376'nın içeriği tekrar edilmekle beraber, "reis" in, "genel kurul başkanı" olduğu vurgulandığı gibi, sözkonusu cetvelin "ilk reylerin toplanmasından önce" değil, "oylamaya geçilmeden önce" asılması kabul edilmiştir.

* Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Öğretim Üyesi.

TTK. m. 378, f. 2, cümle 2'ye göre de "Toplantıda hazır bulunan pay sahipleri veya temsilcilerinin ad ve soyadlarını gösteren 376'ncı maddedeki cetvel ile toplantıya davetin usulü dairesinde cereyan ettiğini isbat eden vesikalarn zapta bağlanması" zorunludur.

TTK'muzun anonim ortaklık ile ilgili hükümlerine büyük ölçüde kaynaklık yapmış bulunan İsviçre Borçlar Kanunu'nda (= Kısaca: İsv. BK) ise anılan cetvel ile ilgili açık bir hüküm bulunmamakla beraber, bilimsel öğretilerde bir kısım yazar tarafından İsv. BK. m. 702, f. 2'de yönetim kuruluna tutanağın düzenlenmesi ile ilgili bazı görevlerin verilmiş bulunmasından hareket edilerek, cetvelin tutulması gerektiği ileri sürülmüştür (Nitekim cetvelin zorunlu olmadığını belirtmekle beraber bkz. WOLFGANG MAUTE, Die Durchführung der Generalversammlung, Insbesondere in der Mittelstandunternehmung-Mit Musterbeispielen und Arbeitshilfen, Zürich 1993, s. 31. Bunun gibi hukukumuzda TEKİNALP/ÇAMOĞLU da [Açıklamalı, Notlu ve Karşılaştırmalı Türk Ticaret Kanunu, Güncelleştirilmiş 8. Bası, İstanbul 1995, m. 376 altındaki ilk not] burada İsv. BK. m. 702, f. 2'ye yollama yapmışlardır).

Alman Paylı Ortaklıklar Kanunu (= Kısaca: Alm. POK) ise "Katılanlar Cetveli" kenar başlığını taşıyan 129. paragrafında bu konuda daha ayrıntılı bir düzenleme getirmiştir. Bu hükme göre, genel kurul toplantısında bizzat hazır bulunan ya da kendisini başkası ile temsil ettiren pay sahipleri ve onların temsilcilerinin adlarının, ikametgâhlarının ve onların temsil ettikleri payların tutarının payın türü ile birlikte gösterildiği bir listenin tutulması gerekir. Herhangi bir kredi kurumuna ya da yasanın 135. paragrafının 9. fıkrasında belirtilen bir kişiye oy hakkının kullanılması konusunda temsil yetkisi verilmiş ve temsilci oy hakkını ilgili olanın adına kullanmışsa, bu takdirde kendisine yetki verilmesi sözkonusu olan hisselerin tutarı ile türünün cetvele yazılabilmesi için ayrıca bildirilmesi gerekir. Temsil yetkisini veren pay sahiplerinin adlarının açıklanması zorunlu değildir. Herhangi bir pay sahibi tarafından kendine ait olmayan paylardan doğan oy hakkını kendi adına kullanmak konusunda yetkilendirilen bir kişi, bu payların tutarı ile türünü cetvele yazdırmak için ayrıca bildirmekle yükümlüdür. Bu kural yetki verilen kimsenin pay defterine malik olarak yazıldığı nama yazılı paylar açısından da geçerlidir. Nihayet cetvelin ilk oylamadan önce tüm pay sahiplerinin incelemesine sunulması ve toplantı başkanı tarafından imzalanması gerekir.

2. Kavram

Yukarıya yansıttığım hükümlerin incelenmesinden de anlaşılacağı üzere, incelememe konu oluşturan ve Almanca'nın geçerli olduğu ülkelerde "Verzeichnis der Teilnehmer", "Teilnehmerverzeichnis" ya da "Präsenzliste" şeklinde ifade edilen kurumun mevzuatımızda sadece "cetvel" kavramı ile açıklanması yeterli olmamıştır. Bu nedenledir ki, gerek bilimsel öğretilerde, gerek uygulamada TTK. m. 376'da sözü edilen cetvel öteden beri hep "hazirun cetveli" diye anılagelmiştir.

Her ne kadar bu kavramın yerine "Hazır Olanlar Cetveli" ya da "Genel Kurula Katılanların Listesi" gibi diğer seçeneklerin tercih edilmesi olanaklı ise de, "hazirun" kelimesinin bir yandan toplantıda bizzat hazır bulunanları dile getirdiğini, öte yandan da uygulamada yerleşmiş bulunduğunu gözönüne alarak, aşağıdaki satırlarda ben de bunu kullanmayı sürdüreceğim.

3. Düzenlenme Amacı

Bilindiği üzere, anonim ortaklıkta "pay sahipleri organların tayini, hesapların tasdik ve kazancın dağıtılması gibi şirket işlerine müteallik haklarını umumi heyet toplantılarında kullanırlar" (TTK. m. 360, f. 1). Bunun gibi "rey hakkını haiz olan pay sahibi umumi heyet toplantılarında bu hakkını bizzat kullanabileceği gibi pay sahibi olan veya esas mukavelede hilafına hüküm bulunmadıkça, pay sahibi olmayan üçüncü bir şahıs vasıtasıyla de kullanılabilir" (TTK. m. 360, f. 2). TTK. m. 385, f. 2'de de "...kanun veya esas mukavele hükümlerine göre umumi heyet ve idare meclisi kararlarına tabi olmayan yahut umumi heyetin toplantılarına iştirak hakkından doğan, hususiyle azalık, rey kullanmak, iptal davası açmak, kâr payı almak ve tasfiye neticesine iştirak etmek gibi haklar..." müktesep haklar olarak nitelendirilmiştir.

Öte yandan TTK. m. 378'in TTK. m. 297'ye yaptığı yollama uyarınca anonim ortaklıklarda genel kurul tarafından alınan kararların hukuken geçerli olması, bunların yazılı bir tutanağa geçirilmiş ve başta toplantıda hazır bulunması zorunlu olan Ticaret Bakanlığı Komiseri gelmek üzere Divan Başkanı ve üyeleri ve pay sahipleri tarafından imzalanmış olmasına bağlıdır.

Genel kurul toplantısında bir pay sahibinin ne kadar paya ve ne kadar oya sahip olduğunun bilinmesi toplantı ve karar yetersayılarının sağlanıp sağlanmadığını denetlemek açısından kesinlikle zorunlu olduğu gibi, ortaklar bazı durum-

larda oy hakkından yoksun oldukları için (Örneğin bkz. TTK. m. 374, f. 1 ve f.2) genel kurulda hazır bulunan pay sahibi asilin ya da onun temsilcisinin adının gizli kalmaması gerekir. Nihayet TTK. m. 361, f. 2 uyarınca "pay sahiplerinden her biri; hakkı olmayan kimselerin umumi heyet toplantısına iştirak etmelerine karşı idare heyeti nezdinde itiraz edebileceği gibi itirazını umumi heyet zaptına da yazdırabileceğine" göre, genel kurula katılmaya itirazın sağlıklı bir biçimde yapılabilmesi, toplantıya kimlerin katıldığıının önceden açıklanmasına ve diğer ortaklarca incelenmesine bağlıdır.

Görüldüğü gibi, hazirun cetvelinin düzenlenmesinin amacı, toplantıda hazır bulunan ve/veya üçüncü kişiler tarafından temsil olunan pay sahiplerinin adları ve sahip buldukları ya da temsil ettikleri payların adedi hakkında diğer ortakları bilgi sahibi kılabilmek (MAUTE, s. 30) ve gerek genel kurul toplantısına katılma hakkına yöneltilebilecek itirazların ileri sürülmesi, gerek kararların geçerli bir biçimde alınıp alınmadığının denetlenmesi için elverişli hukuki ortamı yaratmaktır.

4. İçeriği

TTK. m. 376 uyarınca hazirun cetveline genel kurulun toplantı anında hazır bulunan pay sahipleri "veya" temsilcilerinin ad ve soyadları ile ikametgâhlarının ve pay miktarlarının yazılması gerekir. Hemen belirteyim, bu düzenleme cetvelin amacı ve işlevini gerçekleştirebilmek yönünden son derecede eksik ve yetersizdir.

4.1. Bir kere yasakoyucunun "ad", "soyad" ve "ikametgâh" gibi kavramlara yer vermiş olmasından, onun sadece gerçek kişi pay sahiplerini gözönünde tuttuğu anlaşılmaktadır. Oysa bir anonim ortaklıkta, örneğin bir diğer anonim ortaklık ya da vakıf gibi tüzel kişilerin de pay sahibi sıfatını taşımaları olanaklıdır. Bu gibi bir durumda hazirun cetveline tüzel kişi pay sahibinin ticaret unvanının, hatta Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası örneğinde görüldüğü üzere, T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı gibi, ticaret unvanı olarak nitelendirilmesi söz konusu olamayacak, Devlet'in ilgili biriminin adının yazılması gerektiği kuşkusuzdur. Gerçek kişilerdeki ikametgâh kavramı tüzel kişilerde "merkez" olarak anlaşılmalıdır.

4.2. Kanımca TTK. m. 376'da hazirun cetvelinde pay sahiplerinin "veya" temsilcilerinin ad ve soyadlarının belirtilmesinin öngörülmesi hiç doğru olmamıştır. Gerçekten, özellikle oydan yoksunluk ile ilgili TTK. m. 374 gibi hüküm-

lerin denetlenebilmesi yönünden cetvelde sadece temsilcinin adının gösterilmesi ile yetinilmesi mümkün olmayıp, temsil olunan pay sahibinin de kesinlikle açıklanması zorunludur. Öğretide savunulan görüş uyarınca (ÖMER TEOMAN, Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu, İstanbul 1983, s. 167-169) pay sahibinin somut bir gündem maddesi hakkında oydan yoksun olması durumunda üçüncü bir kişiye temsil yetkisi verilmesi oy kullanma konusundaki yasağı ortadan kaldırmadığı ve bu kez temsilci de oy kullanamayacağı için, hazirun cetvelinde hem pay sahibi asilin, hem de temsilcinin adının gösterilmesi kaçınılmazdır (Nitekim Alm. POK. paragraf 129'da "ve" bağlacı kullanılarak doğru olan bu çözüm benimsenmiştir). Bir payın birden fazla malikinin bulunması durumunda ise TTK. m. 400, f. 1, cümle 2 ve 3 uyarınca bunlar şirkete karşı haklarını ancak müşterek bir mümessil aracılığı ile kullanabilecekleri için, anılan varsayımda hem birden fazla malikin, hem de müşterek temsilcinin adının cetvelde yer alması zorunludur.

Pay sahipleri arasında bir tüzel kişinin yer alması halinde tüzel kişinin ticaret unvanının yanı sıra genel kurulda sözkonusu payları temsile yetkili yönetici ya da temsilcinin gösterilmesi gerekecektir.

4.3. TTK. m. 360, f. 4'e göre paylar üzerinde intifa hakkı kurulması durumunda oy hakkı intifa hakkı sahibi tarafından kullanılır. Ne var ki, payın maliki olmadığı için pay sahibi olarak nitelendirilmesi olanaklı bulunmayan intifa hakkı sahibinin pay sahibinin temsilcisi olduğunu söylemek de olanaksızdır. Gerçekten, bilimsel öğretilerde savunulan görüş uyarınca (ÖMER TEOMAN, Anonim Ortaklıkta Paylar Üzerinde İntifa Hakkı Bulunması Durumunda Oy Hakkı Dışındaki Yönetim Haklarının Kimin Tarafından Kullanılacağı Sorunu, Ekonomik Hukuk Dergisi, 1978, S. 4, s. 57. Aynı görüş: ABUZER KENDİGELEN, Anonim Ortaklık Payı Üzerinde İntifa Hakkı, İstanbul 1994, s. 261 ve orada dnp. 257) hukukumuzda intifa hakkı sahibi pay sahibine ait oy hakkını onu temsilen kullanmamakta, aksine yasanın açık düzenlemesi uyarınca kendine tanınan oy hakkından yararlanmaktadır. Bu nedenle hazirun cetvelinde intifa hakkı sahibinin adının gösterilmesi kesinlikle zorunlu olmakla beraber, özellikle oydan yoksunluk ile ilgili hükümlerin dolanılıp dolanılmadığını denetlemek amacı ile pay sahibinin belirtilmesinde de zorunluluk vardır.

Nihayet intifa hakkı sahibi ile pay sahibinin TTK. m. 360, f. 4'deki buyurucu nitelik taşımayan düzenlemeden ayrılarak oy hakkının malik tarafından kullanılacağı konusunda bir anlaşma yapmaları durumunda, hazirun cetvelinde pay

sahibi temsilci olarak, intifa hakkı sahibi ise, asıl hak sahibi olarak belirtileceklerdir.

4.4. Hiç kuşkusuz, yasanın açık hükmü uyarınca genel kurul toplantısında hazır bulunmakla yükümlü kılınan denetçilerin (TTK. m. 359, f. 1, bent 9) pay sahibi sıfatını taşımamaları durumunda hazirun cetvelinde gösterilmeleri gerekmez. Aynı husus genel kurula katılmalarına istisnaen izin verilen dinleyiciler açısından da geçerlidir. Buna karşılık yönetim kurulu üyelerinin esasen TTK. m. 312, f. 2, cümle 2 uyarınca göreve başlayabilmek için pay sahibi sıfatını kazanmaları zorunlu olduğundan, bunlar pay sahibi olarak cetvelde yeralacaklardır.

Nihayet pay sahibinin oy hakkından yoksun olmasının genel kurula katılma hakkını ortadan kaldırmadığı (Kaldı ki, kanımca bir pay sahibinin gündemde yeralan usul ile ilgili örneğin başkanın seçilmesi, konuşma süresinin sınırlandırılması gibi maddelerde oy hakkından yoksun olması düşünülemez) bu nedenle oy hakkından yoksun olanların da cetvelde yeralacağı önemle eklenmelidir.

4.5. Öte yandan yasakoyucunun hazirun cetvelinde pay sahiplerinin ikametgâhlarının gösterilmesi ile hangi amaca ulaşmak istediği belli değildir.

Anonim ortaklığın nama yazılı hisse senetleri çıkarılmış olduğu durumlarda esasen TTK. m. 417, f. 1 uyarınca bunların "adresleri" pay defterinde yazılı olacağı için (Kanımca TTK. m. 376'da "ikametgâh" ve TTK. m. 417, f. 1'de de "adres" kavramlarının yeralması sonucu etkileyecek herhangi bir öneme sahip olmayıp, yasakoyucunun kavramları kullanmaktaki özensizliğinin bir göstergesidir) şirket tüzel kişisi bunu biliyor demektir.

Hamiline yazılı hisse senetlerinde ise TTK. m. 368, cümle 2'de öngörülen asgari bir adet hisse senedinin şirkete tevdiî olasılığı dışında, ortada pay sahiplerini adreslerini şirkete bildirmekle yükümlü kılan bir düzenlemeyi haklı gösterecek hiç bir neden yoktur. Aşağıda da değineceğim gibi, özellikle İsviçre Hukuku'nda hamiline yazılı hisse senetlerinin varlığı halinde, ilgili pay sahiplerinin adlarının açıklanmasının şirketin "anonimliğini" zedelediğinin savunulduğu gözönüne alınırsa, bu görüşün doğruluğu kendiliğinden anlaşılacaktır.

İkametgâhın gösterilmesi zorunluluğu, olsa olsa pay sahipleri arasında özellikle payın mülkiyeti nedeni ile bir uyuşmazlık çıkması durumunda, hazirun cetvelinden delil olarak yararlanılabilmesi olasılığı ile açıklanabilir.

4.6. Hazirun cetvelinin oylama sonucunun saptanıp, kararın oluşumundaki katkı ve işlevine yukarıda değinmiştim. Bu nedenle kanımca cetvelde ortakların "pay miktarı"nın gösterilmesi ile de yetinilemez.

4.6.1. Bilindiği üzere TTK. m. 401 uyarınca anonim ortaklıkta oyda ayrıcalıklı paylar da oluşturulması olanaklıdır. Anasözleşmede bu tür ayrıcalık hükümlerinin bulunması durumunda, oyda ayrıcalıklı paylar, diğerlerine oranla daha üstün bir oy gücüne sahip olacağından, kararın alınmasını ya da alınmamasını olanaklı kılacaktır, değişik bir anlatımla karar yetersayılarını etkileyebileceklerdir. Bu nedenle tıpkı Alm. POK. paragraf 129 hükmünde olduğu gibi, hazirun cetvelinde pay sahibinin sahibi bulunduğu payın adedinin yanı sıra, bunun türünün, yani özellikle oyda ayrıcalıklı olup olmadığının da gösterilmesi kesinlikle zorunludur. Bu zorunluluk, hiç kuşkusuz, TTK. m. 387'ye göre anasözleşme değişikliklerinde oyda ayrıcalıklı payların ayrıcalıklarının kullanılıp kullanılmadığının denetlenmesi açısından da yarar sağlayacaktır.

4.6.2. Hukukumuzda tarafımdan savunulan bir görüş uyarınca payın itibari (=nominal) değerinin oy hakkının saptanılmasında önemli bir işlevi vardır. Buna göre pay sahibi, hiç kuşkusuz bir anonim ortaklıkta değişik itibari değerdeki birden fazla pay grubunun yanyana bulunması durumunda oy hakkını maliki olduğu payların adedine göre değil, paylarının itibari değerine göre kullanabilecektir (ÖMER TEOMAN, Anonim Ortaklıklar Hukukunda Payın Birim (İtibari = Nominal) Değerinin Oy Hakkının Saptanılmasındaki İşlevi ve Türk Sistemi, İkt. Mal. C. XIX S. 12 [Mart 1973], s. 498-506. Bu görüşü kabul eden yazarlara örnek olarak bkz. FAHİMAN TEKİL, Anonim Şirketler Hukuku, İstanbul 1993, s. 19-20 ve orada dpn. 25; ZÜHTÜ AYTAÇ, Sermaye Piyasası Hukuku ve Hisse Senetleri, Ankara 1988, s. 189 ve orada dpn. 212. "İlkenin varlığını kabul güçtür" demekle beraber sonuçta aynı görüşü savunan TEKİNALP [Poroy / Çamoğlu], Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, Güncelleştirilmiş 5. Bası, İstanbul 1993, s. 452-453 N. 961-962 ve s. 381-383, N. 798-801). Bu nedenle kanımca hazirun cetvelinde yukarıda 4.4.1'de savunduğum benzer gerekçeler ile pay sahibinin maliki bulunduğu payların itibari değeri de gösterilmelidir (Buna karşılık kanımca Alman Hukuku'nda pay bedelinin ödenme oranının oy hakkına etkisi kabul edildiği halde [ÖMER TEOMAN, Alman ve İsviçre Anonim Ortaklıklar Hukukunda Pay Bedelinin Ödenme Oranının Oy Hakkına Etkisi ve Türk Sistemi Üzerine Düşünceler, Hukuk Fakültesi, Halil Arslanlı'nın Anısına Armağan, İstanbul 1978, s. 599-623] Alm. POK. paragraf 129'da hazirun cetvelinde sadece payların türünün gösterilmesinin öngörülmesi yeterli olmamıştır).

4.7. Hazirun cetvelinde sadece "reis" in imzasının yeralacağını öngören TTK. m. 376 bunun pay sahipleri tarafından imzalanıp imzalanmayacağı konusunda herhangi bir açıklığı içermemektedir. "Reis" ile ilgili tartışmaları sonraya bırakarak, burada şu kadarını belirteyim ki, uygulamada cetvel pay sahipleri ve bu sıfatı taşımayan temsilcilere de imzalatılmaktadır.

Kanımca yasanın bu düzenlemesi esasen TTK. m. 378, f. 2'de hazirun cetvelinin düzenlenmesi ve başta Ticaret Bakanlığı Komiseri gelmek üzere pay sahipleri ve temsilcileri tarafından imzalanması bir geçerlilik koşulu olarak kabul edilen toplantı tutanağına eklenecek olması ile açıklanabilir.

Ne var ki, yine uygulamada genel kurul toplantı tutanağının imzalanması konusunda genellikle başkanlık divanına yetki verildiğine ve burada kararlara muhalif kalanlar dışındaki pay sahiplerinin imzaları ayrıca yeralmadığına göre, hazirun cetvelinin ortaklara ve/veya onların temsilcilerine imzalatılması, ileride genel kurula katılmaya itiraz ve oylama sonucunu etkileme (TTK. m. 361, f. 2 ve 3) gibi iddiaların aydınlığa kavuşturulmasında büyük yararlar sağlayacaktır. Bununla beraber öğretilerde hamiline yazılı pay sahiplerinin kimliklerini açıklamak zorunluluğunda olmadıklarının ileri sürüldüğünü (HÄFLINGER, s. 69) bir kez daha yineliyor ve bu görüşün kabulü durumunda anılan senet hamillerinin imzalarını atmalarının istenemeyeceğini belirtmekle yetiniyorum.

5. Şekli

Yasa hazirun cetvelinin şekli konusunda da susmaktadır. Kanımca cetvelin hazırlanma zamanı ile de yakından ilgili bulunan bu konuda değişik olasılıklar hatıra gelebilir.

5.1. Bunlardan birincisi, yönetim kurulunun esasen pay defterinden adreslerini bildiği nama yazılı hisse senedi sahipleri ile hamiline yazılı hisse senedinin tevdi edilmiş olması nedeni ile adreslerini öğrendiği ve toplantıya katılacaklarını açıkça bildiren veya giriş kartı alarak bunu ortaya koyan hamiline yazılı hisse senedi sahiplerini önceden hazırladığı bir cetvelde göstermesi ve genel kurul toplantısında anılan kişileri listeden kontrol ederek ilgili yerlerin yanına katıldıklarını işaret etmesi ve/veya onların imzalarını almasıdır.

Bu yöntem özellikle pay sahibi sayısının çok olduğu anonim ortaklıklarda zamandan tasarruf sağlaması nedeni ile uygulamada da tercih edilmektedir. Ne var ki, kanımca örneğin bankalar gibi hisse senetlerinin tümünün nama yazılı ol-

ması öngörülen anonim ortaklıklarda pay defterinde adları yeralan tüm ortakların altalta yazılarak, bunlardan sadece toplantıya katılanları işaret etmek ya da imzalarını almak ile yetinmek sözkonusu olmamalıdır. Uygulamada yine çok sık görülen bu durumun hazirun cetveli kavramı ile olduğu kadar TTK. m. 376'nın lafzı ile de bağdaşmadığı, aynı hususun cetvelin önceden pay sahiplerinin soyadlarına göre alfabetik olarak düzenlenmesi yönünden de geçerli olduğu görüşümdedir.

5.2. İkinci ve yasanın amacına daha uygun olan yol ise, hazirun cetvelinin pay sahiplerinin genel kurul toplantısına geliş, daha doğrusu kurula katılmak konusundaki iradelerini açıklama sırasına göre düzenlenmesidir. Hiç kuşkusuz, burada da zamandan tasarruf sağlayabilmek için, pay sahiplerinin ad ve soyadlarını, temsil ettikleri payların adet ve itibari değerini, varsa imtiyazlarını işaret etmeye ve imzalarını almaya elverişli bölümleri içeren önceden hazırlanmış, matbu listelerden yararlanılabilir ve bunların doldurulması cihetine gidilebilir (Ne var ki, hukukumuzda TTK. m. 376 açıkça bir liste düzenlenmesini öngördüğü için, İsviçre Hukuku'nda savunulduğunun aksine [HÄFLINGER, s. 69] pay defterinin kartlı sisteme göre tutulması varsayımında gelen pay sahibine ilişkin kartın ayrılması sureti ile bir denetleme yapılması ile yetinilmesi sözkonusu değildir).

6. Düzenlenme Zamanı ve Özellikle Güncelliği Sorunu

Daha önce de belirttiğim üzere, TTK. m. 376 uyarınca hazirun cetveli toplantı "anında" hazır bulunan pay sahiplerini göstermek üzere düzenlenir ve bunun "ilk reylerin toplanmasından önce hazır olanların görebilecekleri bir yere asılması" gerekir.

Bu hükmün incelenmesinden, hazirun cetvelinin düzenlenmesine genel kurul toplantısının açılmasından ve gündem maddelerinin görüşülmesine geçilmeden önce başlanacağı, tamamlanma ve "asılma" keyfiyetinin ise, aşağıda üzerinde ayrıntılı olarak duracağım ve eleştireceğim üzere, ilk reylerin toplanmasından evvel gerçekleşeceği anlaşılmaktadır.

Hemen belirteyim, TTK'muzda bir pay sahibinin genel kurul toplantısına geç katılmasını engelleyen hiç bir hüküm bulunmadığı gibi, başlangıçta genel kurulda hazır bulunan bir pay sahibinin toplantı yerini geçici olarak ya da tümü ile terketmesi de pekala olanaklıdır. Kaldı ki, bizzat cetvelin ilk reylerin toplan-

masından önce asılacağını öngören TTK. m. 376'dan da, gündem maddelerinin görüşülmesine başlanmasından sonra ve fakat henüz oylama yapılmadan önce kurula katılan bir pay sahibinin cetvele eklenebileceği sonucu ortaya çıkmaktadır.

Bilimsel öğretilerde de değinildiği üzere (HÄFLINGER, s. 69) her ne kadar yönetim kurulu her oylamadan önce oy hakkı ve oranları ile ilgili özel bir araştırma yapmak ve tek başına hazirun cetveline dayanmak durumunda değilse de, hazirun cetvelinin işlevlerini yerine getirebilmesi için, toplantıya sonradan gelen ya da salondan geçici olarak ya da tamamen ayrılan pay sahiplerinin işaret edilmesi gerekir. Bu görüşe kural olarak katılmakla beraber uygulamada bir çok sorunu da birlikte getireceği düşüncesindeyim.

Gerçekten, bir kere gündemin görüşülmesine başlanmasından ve özellikle hazirun cetveline vaki itirazların karara bağlanmasından sonra toplantıya yeni pay sahiplerinin katılması durumunda, hazır olan pay sahipleri büyük bir olasılıkla bu kişilerin genel kurula katılma haklarının bulunup bulunmadığını denetleme olanağından yoksun olacaklardır. Her ne kadar bu varsayımda toplantı başkanının genel kurulu yeni katılmalardan haberdar edebileceği ve pay sahiplerine varsa katılmaya itirazlarını ileri sürebilmek için elverişli zaman ve ortamı sağlayabileceği düşünülebilirse de, genel kuruldaki görüşmelerin sürekli olarak bölünmesinin sakıncaları ve anlamsızlığı ortadadır. Kaldı ki, yeni pay sahiplerinin toplantıya ne zaman ve hangi yoğunlukta katılacakları da belli değildir. Buna karşılık hazirun cetveline yeni katılanların ya da ayrılanların yazılmamasının ileride, örneğin karar yetersayısının bulunmadığı gibi bir itiraz ileri sürülmesi durumunda, uyuşmazlığı daha da karmaşık hale getireceği gözardı edilmemelidir. Nihayet hazirun cetvelindeki bu değişiklikleri "reis" in her defasında imzalaması gerekip gerekmediği, gerekiyorsa, bunu nasıl gerçekleştireceği de yanıtlanması gereken bir diğer sorudur.

Aynı şekilde hazirun cetvelinin ilk kez pay sahiplerinin incelemesine sunulup, itirazların çözümlenmesinden sonra hep güncel olarak tutulmasında büyük bir yarar bulunmakla beraber, uygulamada bir yandan cetvellerin düzenleniş biçiminin buna uygun olmadığı, öte yandan da çok pay sahipli anonim ortaklıklarda genel kurul toplantısına sürekli olarak girip, çıkan pay sahiplerini fiilen saptamanın da çok güç olduğu ortadadır. Ortaya koyduğum çözümsüzlük, belki de tekniğin gelişmesine paralel olarak, toplantıya giriş ve çıkışların bilgisayarlı aygıtlarla ve otomatik olarak denetlenmesi ile giderilebilecektir.

7. Kimin Tarafından Düzenleneceği, İmzalanacağı ve Hangi Aşamada Pay Sahiplerinin İncelemesine Sunulacağı

7.1. Hazirun cetvelinin kimin tarafından düzenleneceği konusunda yasada herhangi bir açıklık yoktur. Bununla beraber TTK. m. 376, yönetim kurulunun pay sahiplerinin toplantıya ve müzakerelere katılmak ve oy haklarını kullanmak yetkilerinin bulunup bulunmadığının saptanması için gereken önlemleri alacağını öngören ve ayrıca verilen kararlar ile yapılan seçimlerin ve pay sahiplerinin beyanlarının yazılacağı bir tutanağın tutulmasını sağlamakla yükümlü bulunduğunu açıklayan TTK. m. 375'den hemen sonra geldiği için, hazirun cetvelinin de yönetim kurulu tarafından düzenlenmesi gerektiği sonucuna varılabilir.

Kanımca genel kurul toplantı çağrısının TTK. m. 355 uyarınca denetçiler tarafından yapılması ya da mahkemenin TTK. m. 367'ye göre bu konuda azınlığı yetkili kılması durumunda da yönetim kurulunun anılan görevi ilke olarak varlığını sürdürür. Ne var ki, yönetim kurulundan hiç kimsenin genel kurulda hazır bulunmaması ya da hazirun cetvelini düzenlemekten kaçınması halinde bu görev çağrısı yapan denetçi veya azınlık tarafından yerine getirilebileceği gibi, bizzat pay sahipleri de cetveli hazırlayabilirler (Nitekim öğretilde İSMAİL DOĞANAY [Türk Ticaret Kanunu Şerhi, C. I, Madde 1-419, Tümünden Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 3. Baskı, Ankara 1990, s. 969] hazirun cetvelinin imzalanması sorunu ile ilgili olarak, başkanın anasözleşme ile belirlenmediği durumlarda, toplantıda hazır bulunan pay sahipleri tarafından tutulan zabtın da aynı işi göreceğini ve hazirun cetveli yerine kaim olacağını belirtmektedir. Fikrimce aynı sonuca cetvelin yönetim kurulu tarafından hiç düzenlenmemesi varsayımında da ulaşılabilir). Buna karşılık, TTK. m. 376 cetvelin ilk reylerin toplanmasından önce hazırlanmasını öngördüğüne ve anasözleşme ile saptanmaması halinde gerek toplantı başkanı, gerek divan üyeleri ancak genel kurulun yapacağı seçim ile belirleneceğine göre, hazirun cetvelinin ilk oylamadan sonra oluşacak başkanlık divanınca düzenlenmesi mümkün olmamak gerekir. Uygulamada ise cetvel olaylarının büyük bir çoğunluğunda toplantının tamamlanmasından sonra düzenlenmekte ve imzalanmaktadır.

Yukarıdaki açıklamaların sırasında hazirun cetvelinin toplantı sırasında güncelliğini korumasının gerektiğine, değişik bir söyleyiş ile, toplantıya yeni gelen ve genel kuruldan ayrılan pay sahiplerinin adlarının diğer zorunlu içerikle beraber anılan cetvele yansıtılmasının zorunlu olduğuna değinmiştim. Bu durumda üzerinde durulup, aydınlığa kavuşturulması gereken husus, toplantının

başlamasından sonra yönetim kurulunun hazirun cetveli ile ilgili görevinin sona erip ermediği, yani cetveli güncelleştirme görevinin bundan böyle genel kurul başkanlık divanına geçip geçmediğidir. Kanımca her ne kadar başkan TTK. m. 361, f. 2 ve f. 3 anlamında genel kurula katılmaya itiraz sorununu çözümlenebilme için, toplantıya yeni gelen pay sahiplerini genel kurulun bilgisine sunmakla yükümlü ise de, cetveli güncelleştirme görevinin yine de yönetim kurulunda ya da daha genel bir anlatımla bunu başlangıçta düzenleyen organ ya da kişi veya kişilerde olduğu söylenebilir. Bu nedenledir ki, yönetim kurulunun cetvelin düzenlenmesi ile görevlendirdiği kişi veya kişiler yeni katılmaları toplantı başkanına bildirmek zorunluluğundadırlar. Aksi çözümün benimsenmesi ve cetveli güncelleştirme görevinin gündemin görüşülmesine geçildikten sonra başkanlık divanına ya da başkana ait olduğunun kabul edilmesi durumunda, aynı kişi ya da kişiler birden fazla görevi aynı zamanda yerine getiremeyeceklerinden, genel kurulun sağlıklı bir biçimde yürütülebilmesi kesinlikle olanaksızlaşacaktır.

7.2. TTK. m. 376 hazirun cetvelinin "reis" tarafından imzalanmasını öngörmekle beraber, bu "reis" in hangi reis olduğunu, yani yönetim kurulu başkanı mı, yoksa genel kurul toplantı başkanı mı olduğunu açıklamamıştır. Buna karşılık daha önce de belirttiğim üzere Tic. B. Kom. Yön. m. 8, bent f'de anılan kişinin genel kurul toplantı başkanı olduğu belirtilmiştir. Hemen ve önemle vurgulayayım ki, Yönetmeliğin burada bir açıklık getirdiğinden ve yasa hükmünü tamamladığından söz etmek olanaksızdır (Düzenlemeyi eksik bulmak ve eleştirmekle beraber aksi yönde bkz. ERSİN ÇAMOĞLU, Toplantıya Katılanlar Cetvelinin "Reis" Tarafından İmzalanması Sorunu ve Ticaret Bakanlığı Komiserleri Hakkında Yönetmelik, İkt. Mal. C. XXIII S. 2, Mayıs 1976, s. 72-75, özellikle s. 72-73), çünkü yukarıda da değindiğim üzere, en azından TTK. m. 376'nın yasadaki yeri ve özellikle m. 375'den sonra gelmesi, yasakoyucunun bu konuda yönetim kurulu başkanına görev verdiği izlenimini uyandırmaktadır.

Bilimsel öğretilerde de bu husus tartışmalıdır. Gerçekten, örneğin DOĞANAY (s. 969) başkanın anasözleşme ile belirlenip belirlenmediği şeklinde bir ayırım yaparak, bunun genel kurul toplantı başkanı olduğunu ifade ettiği halde DOMANIÇ eserinde hazirun cetvelinin yönetim kurulu başkanı tarafından imzalanacağını gösteren bir anlatıma yer vermektedir (HAYRİ DOMANIÇ, Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması, TTK Şerhi II, İstanbul 1988, s. 850. Nitekim yazara göre, cetvel reisin yokluğunda reis vekili ya da şirketi temsile yetkili üyeler, murahhas üye veya müdür tarafından imzalanabilir. Kanımca hazirun cetvelinin imzalanmasının temsil yetkisi ile herhangi bir ilgisi olmadığından, şir-

ket işlerinin dış ilişkide icrası ile ilgili olarak kendilerine görev verilen kimse-lerin bu tür bir yetkilerinin bulunmadığı sonucuna varılmalıdır).

ÇAMOĞLU ise (s. 74 ve 75) hazirun cetvelinin, özellikle anasözleşme ile belirlenmemişse, henüz genel kurul başkanının seçilmediği bir evrede düzenlendiğini vurgulayarak, toplantının açılmasına fiilen başkanlık eden kimse tarafından imzalanmasının doğru olacağını dile getirmektedir. Ne var ki, yine aynı yazara göre, cetvel daha sonra gündemin ilk maddesi uyarınca seçilecek başkan tarafından kontrol edilir ve imzalanarak herkesin görebileceği bir yere asılır. Görüldüğü gibi ÇAMOĞLU cetvelin biri geçici başkan, diğeri de genel kurul başkanı olmak üzere iki kez imzalanmasını kabul etmektedir. Bu görüşe katılma olanağını bulamıyorum.

Kanımca sorunu çözümsüzlüğe götüren husus TTK. m. 376'daki "ilk reylerin toplanmasından önce asılma" zorunluluğudur. Nitekim yasanın bu düzenlemesinden, cetvelin genel kurul toplantısından önce hazırlanacağı ve fakat müzakerelerin başlamasından sonra henüz ilk oylar toplanmadan asılacağı gibi bir izlenim ortaya çıkmaktadır. Oysa fikrimce doğru olan, hazirun cetvelinin tüm katılanlar yazıldıktan ve genel kurul toplantısı henüz açılmadan önce pay sahiplerinin incelemesine sunulmasıdır. Asılma ile izlenen amaç, TTK. m. 361, f. 2 ve f. 3 uyarınca pay sahiplerinin genel kurula katılma haklarına itirazı olanaklı kılmak ve itirazları çözecek merci de bizzat genel kurul olduğuna göre, bunların toplantının açılması ve başkanlık divanının oluşturulması gibi usule ilişkin kararlar arasında, değişik bir ifade ile esasa ilişkin gündem maddelerinin görüşülmesine geçilmeden önce aydınlığa kavuşturulmasında büyük yarar vardır. Bu görüşümün doğal bir sonucu olarak, cetvel, çağrıyı diğer organ ya da kişilerin yapması varsayımı dışında, kural olarak yönetim kurulu başkanı tarafından imzalanıp asılacak, toplantının açılmasından sonra ise seçilen başkanın gözetim ve denetiminde genel kurul varsa buna ilişkin itirazları çözüme bağlayacaktır. Görüldüğü gibi, burada ÇAMOĞLU'nun savunduğunun aksine, kesinlikle iki kez imzaya gerek yoktur. Kanımca bu açıdan TTK. m. 376 gibi cetvelin ilk oylamadan önce asılacağını öngören Alm. POK. paragraf 129'un düzenlemesi de isabetli değildir.

Bir kez daha yineleyeyim ki, de lege feranda hazirun cetvelinin genel kurul toplantısının açılmasından önce pay sahiplerinin incelemesine sunulması, genel kurulun başkanlık divanı oluşturulmasından sonra görüşmelerini aralıksız bir biçimde sürdürebilmesini sağlamak yönünden de zorunludur. Aksi takdirde başkanlık ve divan için seçim yapıldıktan sonra, cetvelin incelenebilmesi için, toplantıya ara vermek gerekecektir ki, bu hiç yerinde olmayacaktır.

Bunun gibi önerdiğim çözüm biçiminde ancak genel kurulun açılmasından sonra seçilen asıl toplantı başkanının bizzat kendisi tarafından ya da onun denetiminde hazırlanmayan bir cetveli imzalaması gibi uygun olmayan bir sonuç da ortadan kalkacaktır.

Bu başlık altındaki açıklamalarıma son vermeden önce şu hususu da ekleyeyim ki, öğretide HÄFLINGER (s. 70) tarafından ileri sürülen hazirun cetvelinin hazırlanmasının zaman alacağı, bu nedenle hazırlık tamamlanıncaya kadar genel kurulda oylama gerektirmeyen hususların görüşülebileceği yolundaki görüş de isabetli değildir. Gerçekten, bir kere başkan ve başkanlık divanı üyelerinin anasözleşme ile saptanmadığı ya da saptanmasına karşın bunların gelmediği durumlarda genel kurul yine de bir seçim yapacağı için, gündem maddelerinin görüşülmesine başlanmış olacaktır. Kaldı ki, usule de ilişkin olsa, genel kurulda karar alınmayı gerektirmeyen hususların görüşülmesi dilekler gibi belirli istisnalar dışında olanaklı da değildir. Nihayet ve hepsinden önemlisi yukarıda da ifade ettiğim gibi, bu yöntem genel kurul görüşmelerinin sürekliliğini zedeleyeceğinden, yine kabul edilemez.

7.3. TTK. m. 376'da cetvelin sadece "reis" tarafından imzalanması öngörülmüştür. Kanımca TTK. m. 378, f. 2 uyarınca hazirun cetveli tutanağa ekleneceğine göre, bunun sadece başkan tarafından değil, yönetim kurulunun en az iki üyesi ve Ticaret Bakanlığı Komiseri tarafından da imzalanması zorunludur. Uygulamada ise cetvel başkanlık divanını oluşturan kimselerce imzalanmaktadır (Nitekim HÄFLINGER'e göre [s. 71] cetvelin divan tarafından imzalanması, daha sonra cetvelin yasaya uygun olarak düzenlenmediği gerekçesi ile iptal davası açılma olasılığını azaltacaktır. Kanımca pay sahipleri bazı ortakların genel kurula katılma haklarına itiraz etmişlerse, cetvel kimin tarafından imzalanmış olursa olsun, iptal davası açmak hakları vardır. Bunun gibi, TTK. m. 361, f. 3 uyarınca genel kurula katılma hakkı bulunmayan kimselerin karara iştirak etmeleri varsayımında iptal davası açabilmek için anılan olguya itiraz etmiş olmak da gerekmez).

7.4. Son olarak TTK. m. 376'daki "asma" sözcüğünün bağlayıcı ve sınırlayıcı olmadığını, hazirun cetvelinin pekala bir masa üzerine de konulabileceğini (Nitekim DOMANIÇ, s. 850'de bu kavramın "bırakılma" olarak da anlaşılması gerektiğine değinmektedir), bu açıdan cetvelin pay sahiplerinin incelemesine sunulacağını belirten Alm. POK. paragraf 129, f. 4'ün daha isabetli bir deyime yer verdiğini de eklemek isterim.

8. Cetvele İtiraz

Bir kez daha yineleyeyim ki, hazirun cetveline itiraz TTK. m. 361, f. 2 ve f. 3 anlamında pay sahibinin genel kurul toplantısına katılma hakkına itiraz ile eşanlamlıdır. İtiraz hakkı, oy hakkına sahip bulunsun bulunmasın genel kurula katılması kabul edilmiş olan tüm pay sahipleri ve/veya temsilcileri ile intifa hakkı sahibi tarafından kullanılabilir.

TTK. m. 361, f. 2'de itirazın yönetim kurulu nezdinde yapılabileceği ve bunun genel kurul toplantı tutanağına yazdırılabileceği de öngörülmüştür. Yasa da açıkça "umumi heyet zaptına da yazdır"ılabileceğinden sözedildiği için, kanımca DOĞANAY'ın (s. 969) belirttiğinin aksine, yönetim kurulunun itirazları ayrı bir tutanakla tesbit etmesi gerekli ve sözkonusu değildir. Gerçekten, Yargıtay'ın bir kararında da isabetle değinildiği üzere (11. HD. 2.7.1979 gün, E. 79/1882, K. 79/3487. Özeti için bkz. ERDOĞAN MOROĞLU/NAZAN MOROĞLU, Notlu-İçtihatlı Türk Ticaret Kanunu ve İlgili Mevzuat, 4. Bası, İstanbul 1995, s. 221, m. 375 altındaki karar ve karşı. BATİDER C. X S. 3, s. 829-830) genel kurula kimlerin kabul edileceği, ne oranda oy kullanacağı ve oy kullanma yetkileri konusunda tek yetkili organ genel kuruldur. TTK. m. 375, f. 1 yönetim kurulunun bu konuda karar organı olduğunu açıklamamış, sadece gerekli önlemleri alacağını belirtmiştir. Bu konuda Bakanlık Komiseri'nin de uyuşmazlığı bir sonuca bağlamak yetkisi yoktur. Bu nedenle kanımca itirazın yönetim kurulu tarafından kabul edilmeyip, ilgili kimsenin genel kurula katılmasına izin verilmesi durumunda, sorun nihai olarak genel kurulca aydınlığa kavuşturulacaktır. Buna karşılık fikrimce genel kurula kabul edilmeyen kimsenin, salt isbat kolaylığı açısından, durumun ayrıca bir örneği kendisine de verilecek bağımsız bir tutanakta belirtilmesini istemekte, hukuksal yararı vardır.

9. Düzenlenmemesinin Hukuki Sonucu

Öğretide ERDOĞAN MOROĞLU tarafından savunulan bir görüş uyarınca (Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 2. Baskı, Ankara 1993, s. 80 ve ayrıca bkz. orada dpn. 53'de anılan Alman yazarlar) cetvelin hiç ya da gereği gibi hazırlanmaması ya da pay sahiplerinin incelemelerine hazır bulundurulmaması kurulun ve dolayısı ile kararın varlığını değil, geçerliliğini etkiler, yani iptal edilebilirliğe yol açar.

Kanımca hazirun cetvelinin tutanağın ve kararın varlığı üstündeki etkisinin ne olduğu sorununun çözümlenmesinde TTK. m. 378, f. 2'den ve onun yollama yaptığı TTK. m. 297'den yararlanılabilir.

Gerçekten, anılan hüküm uyarınca genel kurulun elinde iki olanak vardır: Bunlardan birincisi genel kurul toplantı tutanağından ayrı ve bağımsız bir hazirun cetveli düzenlemek, ikincisi ise, hazirun cetvelinin düzenlenmesinden vazgeçerek, bunun içeriğine tutanakta aynen yer vermektir.

Her şeyden önce şu hususu belirteyim ki, genel kurul toplantısında hazirun cetveli hiç düzenlenmemekle beraber, toplantı tutanağında bunun içeriğine yer verilmişse, iptal edilebilirlik yaptırımını dahi gündeme gelemez. Ne var ki, bunun için tutanakta toplantıda esas sermayenin ne kadarının temsil olunduğunun ya da hangi pay sahiplerinin hazır bulunduğu ismen belirtilmesi ile yetinilmesi sözkonusu olmayıp, yukarıda (bkz. 4. İçeriği) anılan cetvel ile ilgili olarak değindiğim tüm bilgilerin yazılması zorunludur.

Buna karşılık, hem bağımsız ve ayrı bir hazirun cetveli düzenlenmemiş, hem de bunun içeriğine tutanakta yer verilmemişse, fikrimce artık tutanağın TTK. m. 378, f. 2'nin yollama yaptığı TTK. m. 297'ye uygun olarak tutulmuş olduğu ileri sürülemez. Gerçekten, bir genel kurul tutanağının yasaya uygun olarak tutulmuş sayılabilmesi için ya TTK. m. 378, f. 2, cümle 1 uyarınca bağımsız olarak düzenlenen hazirun cetveli tutanağa aynen eklenmeli ya da aynı fıkranın 3. cümlesine göre içeriğine tutanakta yer verilmelidir. Yasakoyucunun ayrı bir cetvelin düzenlenmemesi durumunda bunun içeriğini tutanakta yansıtmayı zorunlu kılan ifadesi karşısında, bu gereğin yerine getirilmemesi tutanağın eksik olması sonucunu doğuracağı gibi, TTK. m. 378'in kenar başlığının kararların "Muteberlik şartları" olduğu gözönüne alınacak olursa, bu emredici kurala aykırılığın yaptırımının yokluk olduğu sonucuna varmak kaçınılmaz olacaktır. Çünkü, bu varsayımda özellikle genel kurul toplantısına hiç çağrılmayan bir pay sahibinin Ticaret Sicili kayıtlarını inceleyerek genel kurulun kendisinin yokluğunda geçerli bir karar alıp almadığını öğrenmesi olanaklı olmayacağı gibi, muhtemel bir davada da mahkemece karar yetersayısının gerçekten var olup olmadığı denetlenemeyecektir.

Hazirun cetveli düzenlenmekle beraber bu, TTK. m. 376'ya uygun değilse ya da içeriği tutanakta TTK. m. 378, f. 2, cümle 3'ün öngördüğü biçimde yansıtılmamışsa, bu takdirde kural olarak yaptırım iptal edilebilirliktir. Ne var ki, burada da eksikliğin toplantı ve karar yetersayılarının varlığının denetlenmesi ile ilgili, örneğin ortakların paylarının adedi, itibari değeri, imtiyaz hakları gibi konularla ilgili olmaması gerektiği düşüncesindeyim.

10. Delil Gücü

Bir anonim ortaklıkta pay sahipliği sıfatının kanıtlanmasında diğer belge ve delillerin yanı sıra hazirun cetvelinden de yararlanılabilir (Nitekim bkz. ÖMER TEOMAN, Yaşayan Ticaret Hukuku, Cilt I: Hukuki Mütalaalar, Kitap 2 (1986-1988), İstanbul 1993, s. 209-219 ve Kitap 3 (1984-1985), İstanbul 1994, s. 199-202).

Hazirun cetvelinin incelenmesinden, toplantıya katılma hakkı bulunmayan bir kişinin oylamaya katıldığı anlaşılıyorsa, pay sahipleri TTK. m. 361, f. 3 uyarınca genel kurul kararı aleyhine iptal davası açabilirler. Bunun gibi hazirun cetvelinden sahtecilik savlarının aydınlığa kavuşturulmasında da yararlanılabilir (Nitekim bkz. 11. HD. 15.11.1976 tarih ve 976/3938-4918 sayılı karar: DOMANIÇ, s. 851-852 ve karşı. İst. Bar. Der. 1977, Ocak-Mart, s. 144 ve GÖNEN ERİŞ, Anonim Şirketler Hukuku, Ankara 1995, s. 418. "Genel kurul toplantısına katılmayan pay sahipleri yerine sahte imzalar atıldığı iddia edildiğine göre, TTK.nun 376'ncı maddesine göre düzenlenmesi gereken hazirun cetvelinin getirilerek davacının sahtecilik iddialarının incelenmesi gerekir").

11. Ticaret Siciline Tevdii ve Saklanması

TTK. m. 378, cümle 2 uyarınca hazirun cetvelinin toplantı tutanağına bağlanması ve onunla birlikte Ticaret Siciline tevdiî gerekir.

Cetvelin birer örneği Ticaret Bakanlığı Komiseri ile, örneğin bankalarda Hazine Müsteşarlığı Temsilcisi'ne (Bank. m. 19) de verileceği için, bu kimsele rin bağlı olduğu kurumlarda ilgili anonim ortaklık için tutulan dosyalarda saklanır.

Kanımca hazirun cetveli anonim ortaklıkta tutulan genel kurul karar defterinin (TTK. m. 66, f. 1, bent 1) de ayrılmaz bir parçası olarak saklanmalıdır.